

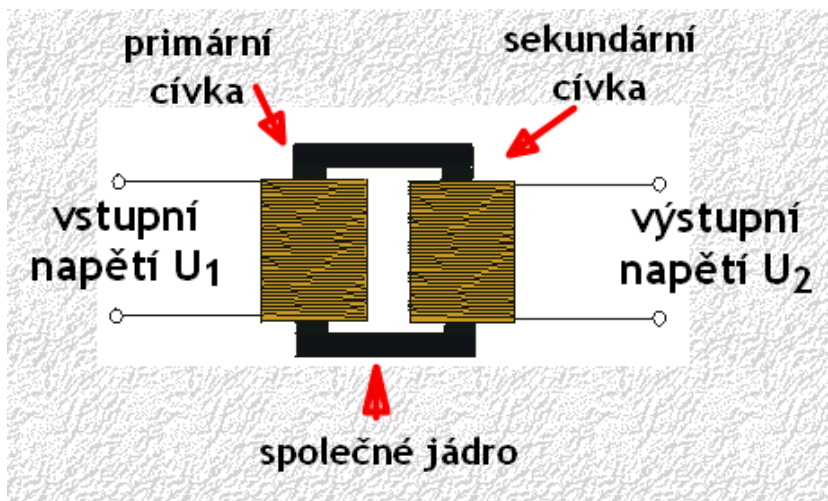
3. Střídavý proud

- zápis výkladu z 20. a 21. hodiny-

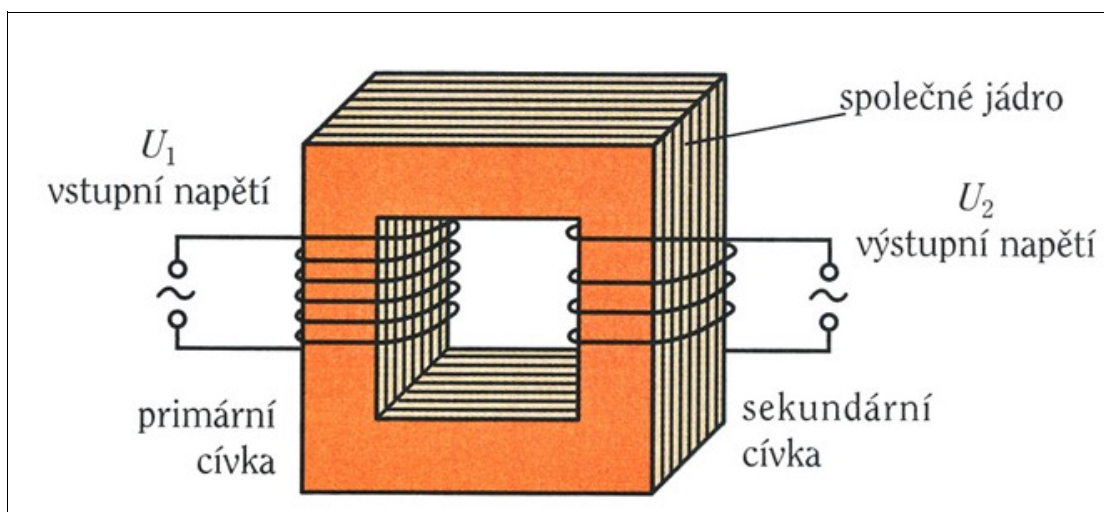
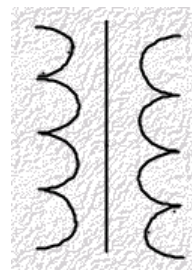
C) Transformátory

- **Transformátor:**

- 1) je zařízení, které pomocí elektromagnetické indukce transformuje (tj. mění velikost) **střídavého napětí a proudu** při nezměněné frekvenci,
- 2) skládá se: primární (vstupní) cívky, sekundární (výstupní cívky) a z uzavřeného jádra z magneticky měkké oceli,
- 3) *princip transformátoru:*
  - ➔ střídavý proud I_1 procházející primární cívkou, vytváří v jádře transformátoru měnící se magnetické pole.
  - ➔ Toto měnící se magnetické pole indukuje v sekundární cívce střídavé napětí U_2 (proud I_2) o stejné frekvenci jako má vstupní napětí U_1 (proud I_1).

- **Schématická značka:**

3. Střídavý proud

- Transformační poměr:**

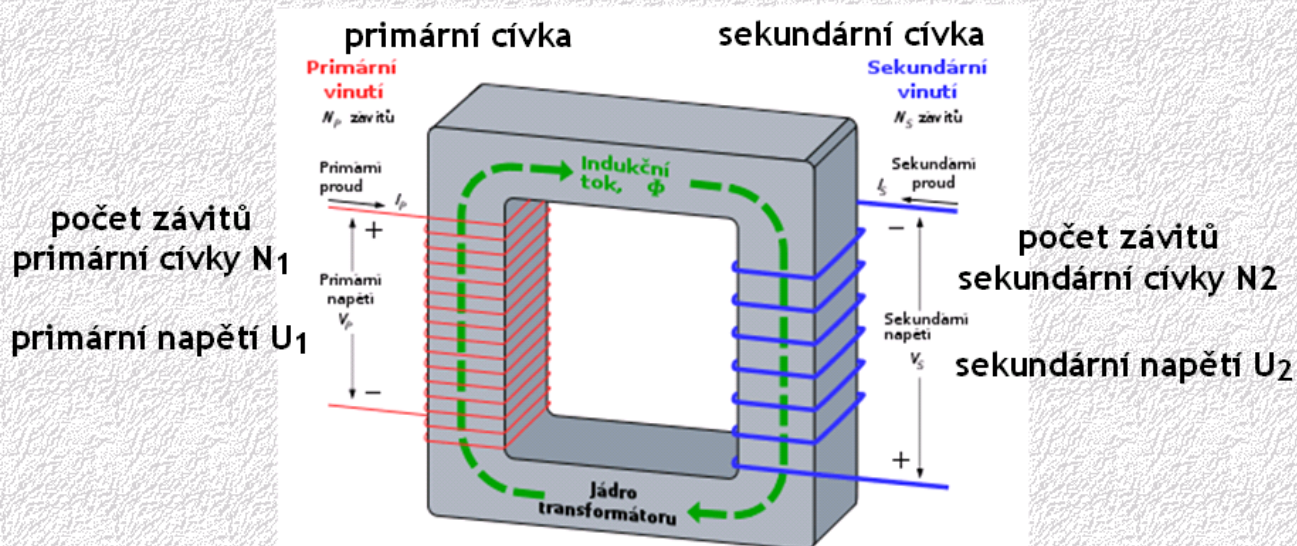
→ podíl počtu závitů sekundární cívky N_2 a primární cívky N_1

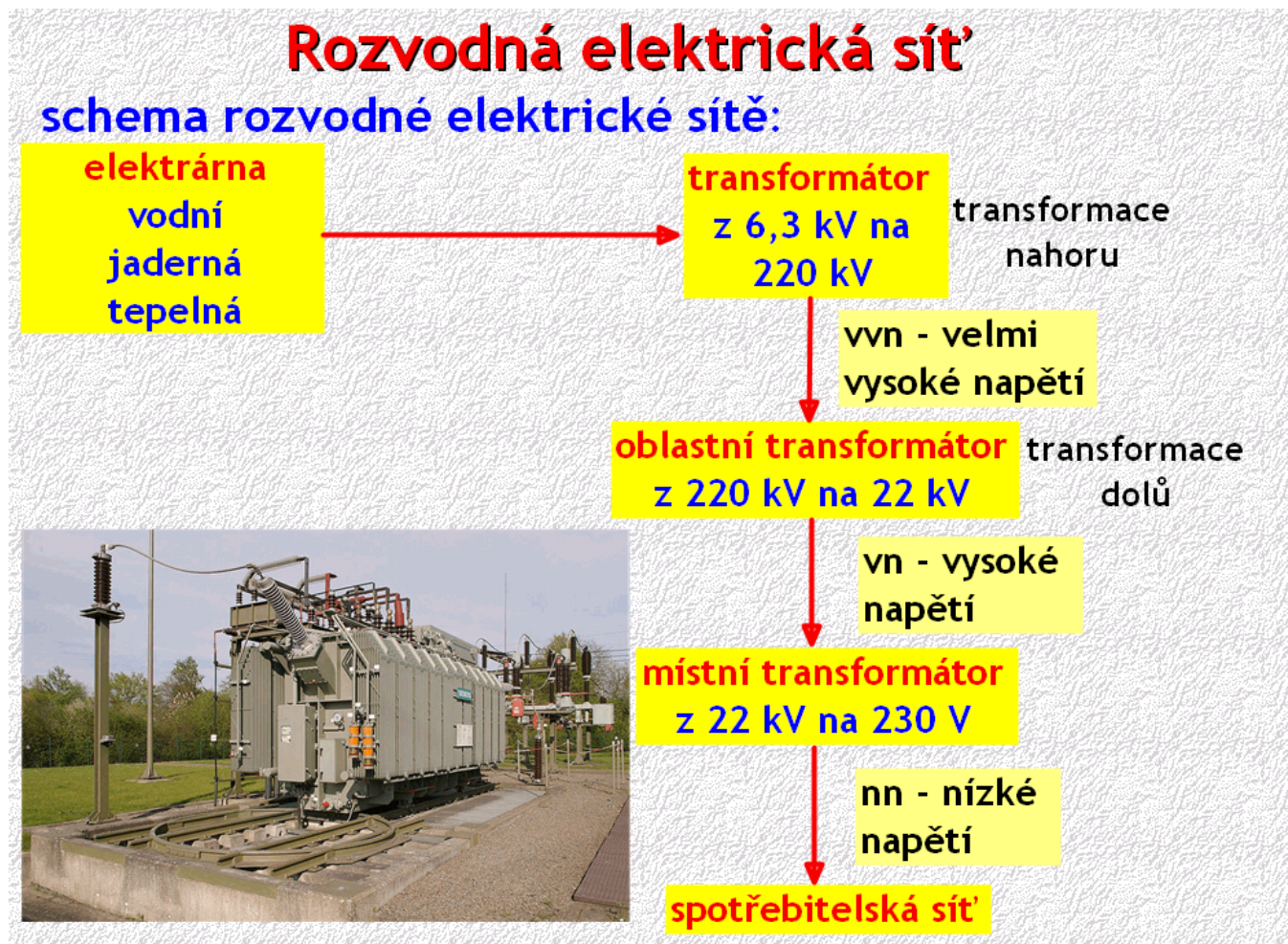
$$p = \frac{N_2}{N_1}$$

- je-li $p > 1$, je napětí transformováno nahoru $U_2 > U_1$ (proud dolů $I_2 < I_1$)
- je-li $p < 1$, je napětí transformováno dolů $U_2 < U_1$ (proud nahoru $I_2 > I_1$)

$$p = \frac{U_2}{U_1} = \frac{N_2}{N_1} = \frac{I_1}{I_2}$$

model transformátoru:

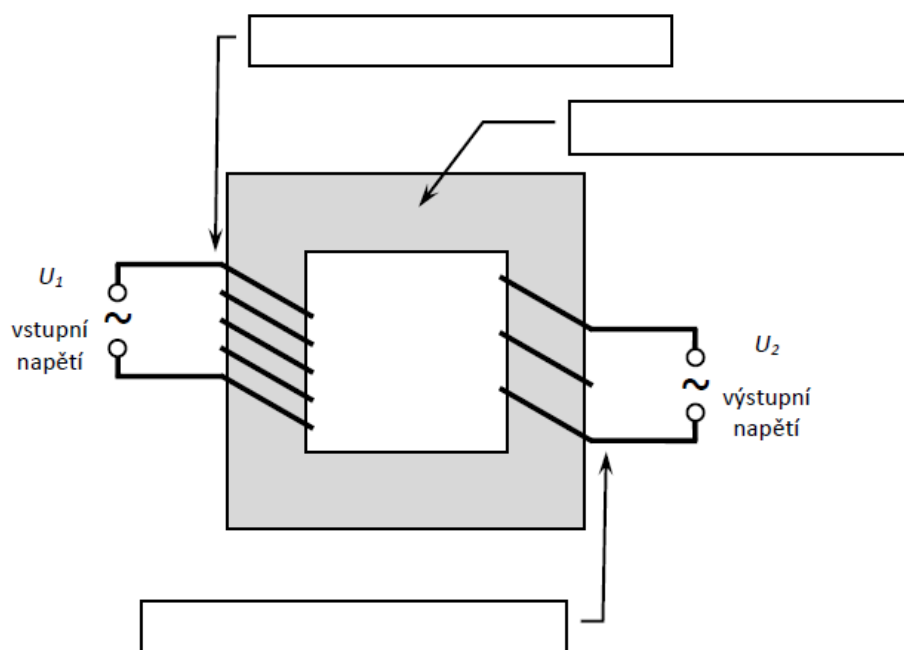

• **Otázky a úlohy:**

- 1) Jaké bude sekundární napětí, jestliže primární napětí je 30 V, primární cívka má 300 závitů a sekundární má 1200 závitů? Urči transformační poměr a rozhodni, zda se jedná o transformaci nahoru nebo dolů.
- 2) Primární cívka transformátoru má 1380 závitů. Kolik závitů by měla mít sekundární cívka, aby bylo možné použít transformátor pro vláček určený na 9 V, když máme k dispozici pouze síťové napětí 230 V?
- 3) Co je to transformátor a k čemu slouží?
- 4) Do obrázku napiš názvy základních částí (bloků) transformátoru:

3. Střídavý proud

- 5) Vysvětli činnost transformátoru. Na jakém jevu je založena? Jak se tento jev nazývá?
- 6) Napiš vztah (vzorec) pro výpočet transformačního poměru transformátoru:
- 7) Podle funkce transformátoru doplň do následující tabulky znaménka (>, <):

Transformace	Transformační poměr		Vstupní a výstupní napětí		Vstupní a výstupní proud		Počet závitů	
Nahoru	p	1	U_1	U_2	I_1	I_2	N_1	N_2
Dolů	p	1	U_1	U_2	I_1	I_2	N_1	N_2

- 8) Primární cívkou s 1200 závitů prochází elektrický proud 2 A. Kolik závitů musí mít sekundární cívkou, aby jí protékal proud 1 A? Urči transformační poměr transformátoru.
- 9) Na sekundární cívkou se 100 závitů je napětí 50 V. Jaké napětí je na primární cívkou s 1000 závitů? Urči transformační poměr transformátoru.
- 10) Transformační poměr transformátoru je 0,5. Primární cívka se 600 závitů je připojena na napětí 230 V. Urči počet závitů sekundární cívky a napětí, které je na sekundární cívkou.